

1989
01
DEMOKRATICKÁ INICIATIVA - zpravodaj
demokratické iniciativy - ZPRAVODAJ DEMOKRATICKÉ
INICIATIVY - zpravodaj demokratické inici
ativy - zpravodaj demokratické iniciativy- ZPRA
VODAJ DEMOKRATICKÉ INICIATIVY - zpravodaj demo
kratické iniciativy - ZPRAVODAJ DEMOKRATICKÉ I
NICIATIVY - zpravodaj demokratické iniciativy

01
1989
leden

+++ DEMOKRATICKÁ INICIATIVA K NOVÉMU ROKU 1989 +++

Demokratická iniciativa vydala u příležitosti nového roku 1989 programový dokument, jehož text uveřejňujeme:

Programový dokument hnutí Demokratická iniciativa č. 2

Ještě před rokem spočívala česká a slovenská společnost nečinně v hluboké apatii, spoutána skepsí a nevírou v budoucnost, rozdělena na nespojité části, které žily v přesvědčení, že se izolací ochrání před zhoubným působením okolního světa.

Ale právě to se, jak víme, stalo. Povzbuzeny svobodomyšlným duchovním prouděním a projekty dalekosáhlých reforem v evropském bloku socialistických zemí, vytrženy z izolace rychlým postupem spolupráce dosud znepřátelených zemí sledují stále širší vrstvy československého obyvatelstva se zájmem politický život země a stále častěji do něho aktivně nasahují: projevuji - zejména mladí lidé - spontánní aktivitu, účastní se petičních akcí i veřejných shromáždění.

Tyto skutečnosti přispěly k oslabení autoritativního režimu, vzešlého z tzv. konzolidace na počátku minulého desetiletí, donutily ho k určitým personálním změnám i věcným ústupkům, mocně otřásly jeho jistotami a vnesly do jeho řad neshodu. Jak se zdá, je v Československu přechod k demokratičtějšímu způsobu vlády během krátké doby nevyhnutelný.

Jak však dalece a jakým způsobem se Československo otevře demokracii a svobodě, to není otázka pouhých změn v oblasti vysoké politiky, ale záleží to především na nás samých.

Věříme, že budeme schopni důstojným a přiměřeným způsobem odpovědět na nejvýznamnější impuls, který před nás rok 1989 postavil: 16. ledna 1989 uplyne dvacet let od chvíle,

ky Jan Palach. Oslava 1. října 1968

současníkům a těm, kteří přišli po něm. Tím, že jsme začali opět žít jako národ, máme příležitost pochopit tuto výzvu nikoli jako pobídku k slavnostním řečem a gestům, nýbrž jako apel k těžké, trpělivé a důsledné práci pro budoucnost této země.

Jak ukázala druhá polovina loňského roku, neobejde se takové úsilí bez veřejných vystoupení, jimiž obyvatelstvo dává výraz své vůli. Avšak podstata takového snažení spočívá podle našeho přesvědčení ve spojení naší každodenní aktivity s dějinami, v úsilí pozvednout tuto každodenní činnost na takovou rovinu, ve které může na dějiny působit v zájmu celého národa.

Tento pohled dává tušit, kolik je problémů, před jejichž řešením stojíme, a již tato okolnost vede Demokratickou iniciativu ke snaze pokročit v nadcházejícím roce za hranice, ke kterým až dosud dospěla. Hnutí Demokratická iniciativa je jednou z nezávislých aktivit; neusiluje o to, aby mezi nimi bylo první, a nechce přecenit své možnosti. Ve spolupráci s ostatními nezávislými skupinami a s dalšími společenskými silami, které budou mít o takovou spolupráci zájem, hodlá se Demokratická iniciativa z nepřehledného množství společenských úkolů věnovat zejména těm, které odpovídají jejímu dosavadnímu zaměření. A tak tedy

1. Chceme učinit širším a intenzivnějším rozhovor s příslušníky všech sociálních a etnických vrstev společnosti /včetně pracovníků politických a mocenských aparátů/ o potřebě společné práce v zájmu demokratického vývoje naší země. Za zvlášť významné považujeme, aby tento rozhovor zahrnoval také Čechy a Slováky žijící v zahraničí - včetně těch, kteří odešli z domova v důsledku stalinských i neostalinských represí.

2. Chceme dávat podněty k vytváření dalších nezávislých aktivit, jejichž existenci společnost potřebuje - zejména aktivit orientovaných směrem k spotřebiteli a aktivit zaměřených odborově; v současné době u nás neexistují organizace, které by bránily zájmy prostého člověka - ten je v zaměstnání zaměstnancem a doma spotřebitelem.

3. Chceme vyvíjet tlak na československé zákonodárné sbory a dosáhnout podstatné úpravy nynějšího právního řádu. Jde zvláště o zajištění podmínek pro demokraticky vedenou diskusi o nové ústavě ČSSR, o nezbytnou humanizaci trestního zákoníku a o nápravu poměrů v československých věznicích.

4. Budeme se zasazovat, kde to jen půjde, o přeměnu systému direktivního řízení všech oblastí našeho života - od hospodářství přes kulturu, církev, organizace a spolky - v systém co nejsvobodnější.

5. Naší snahou bude co nejvíce urychlit sbližování se světem /mimo jiné s jednotlivci a skupinami v socialistických zemích/, a to vědomě i jako součást snah o demilitarizaci společnosti, o všeobecné potlačení nepřátelství a nenávisti.

6. Neustále budeme poukazovat na nutnost uvolnit a podporovat osobní iniciativu a v hospodářské oblasti soukromé podnikání; nedostatek soukromé iniciativy podstatně snižuje celkovou aktivitu a produktivitu společnosti.

x x x

Uvedená předsevzetí nemají vyčerpat obsah naší práce, spíše poukázat na její zaměření a na potřebu součinnosti dalších spolupracovníků. Jsme si vědomi, že i tak zůstane Demokratická iniciativa pouhou částkou sil, které budou působit uvnitř naší společnosti; v každém případě však se bude snažit o prospěch a zdar naší země.

V Praze dne 4. ledna 1989

+++ PETICE K VÝROČÍ SMRTI JANA PALACHA +++

U příležitosti 20. výročí smrti Jana Palacha organizuje Demokratická iniciativa petici, zaměřenou na demokratizaci a humanizaci naší společnosti. Uveřejňujeme dopis prezidentu republiky a Federálnímu shromáždění ČSSR, který je podkladem petiční akce a obsahuje čtyři základní požadavky. Prosíme Vás, abyste naši akci podpořili. Dopis s případným krátkým textem zašlete na některou z následujících adres:

Bohumil Doležal, Vinohradská 6, Praha 2

Martin Litomiský, Doučova 6, Praha 4

Emanuel Mandler, Nad lesním divadlem 1213, Praha 4

Ilja Storoženko, Klostermannova 573, Praha 4 - Modřany.

Petiční akci organizujte prosím do konce ledna 1989.

Váš dopis může obsahovat jakékoli množství podpisů. Každý jednotlivý podpis přispěje k důstojnému uctění odkazu Jana Palacha.

P. T.

dr. Gustav Husák

prezident ČSSR

V Praze dne 16. ledna 1989

Vážený pane prezidente,

když před dvaceti lety obětoval student Jan Palach svůj život pro budoucnost českého a slovenského národa, vyzval způsobem nejnaléhavějším své spoluobčany, aby pracovali pro svobodu a demokracii. Jeho čin hovoří i dnes jasnou řečí; je morální povinností nás všech snažit se jeho odkazu správně porozumět, v jeho duchu žít a jednat.

Jestliže tedy v době dvacátého výročí Palachovy dobrovolné smrti československé oficiální sdělovací prostředky pojednávají o Palachově činu krajně neuctivě, vyjadřují tak odpor proti svobodě vlastního národa. A tvrdé policejní potlačení pokusu československých občanů veřejně uctít Palachovu památku dokládá znovu smutnou skutečnost, že autoritativní režim, proti jehož nastolení Jan Palach sebeobětováním protestoval, dosud trvá a zabraňuje pokusům o svobodný projev a svobodné jednání. Uprostřed Evropy, kráčejíci k vyššímu stupni svobody, demokracie a spolupráce, je tak československý stát zřetelným anachronismem a stále větší zátěží pro vlastní občany.

Je nezbytně zapotřebí, aby československé státní a stranické orgány učinily konečně kroky k započatí podstatné demokratizace našeho státu. Žádáme:

1. Odvolat Poučení z krizového vývoje a zkompromitované osobnosti z politického života republiky.

2. Zrušit politická a kádrová privilegia, a nastolit skutečnou rovnost před zákonem.

3. Přikročit k uskutečňování důsledných demokratických reforem v politické a hospodářské oblasti.

4. Osvobodit všechny vězně svědomí.

Uvedené požadavky vznášíme u příležitosti 20. výročí úmrtí Jana Palacha a zasíláme je rovněž předsednictvu Federálního shromáždění ČSSR.

Za Demokratickou iniciativu

Bohumil Doležal

Emanuel Mandler

Karel Štindl

Martin Litomiský

Ilja Storoženko

+++ DOPIS DEMOKRATICKÉ INICIATIVY M. JAKEŠOVI +++

Po brutálním zákroku bezpečnostních orgánů a lidových milicí proti pokojnému vzpomínkovému shromáždění 15. 1. 1989 zaslala Demokratická iniciativa dopis generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ Miloši Jakešovi. Dopis zde uveřejňujeme:

Vážený pane generální tajemníku,

při potlačení pokusu československých občanů uctít 15. ledna t. r. památku Jana Palacha bylo použito také jednotek Lidových milicí. To, že tyto neústavní ozbrojené složky, řívené přímo Komunistickou stranou Československa, byly nasazeny proti neozbrojenému obyvatelstvu, považujeme za krajně politováníhodné a pro budoucí vývoj v naší zemi škodlivé. Jakožto občané státu, proti nimž může být, jak je vidět, tato síla kdykoli použita, zasíláme Vám, nejvyššímu činiteli KSČ na nejrozhodnější protest.

V Praze dne 17. ledna 1989

Demokratická iniciativa

+++ VÝSLETKY VÁNOČNÍ PETICE ZA OSVOBOZENÍ
VĚZŇŮ SVĚDOMÍ +++

Demokratická iniciativa oznamuje, že poď vánoční petici za osvobození vězňů svědomí obdržela k dnešnému dni 1363 podpisů z Čech, Moravy a Slovenska a 104 od krajanů v zahraničí. Avšak vzhledem k tomu, že 16. ledna t. r. byl zatčen Václav Havel, dva mluvčí Charty 77 a dalších 11 aktivistů boje za demokracii, svobodu a lidská práva, Demokratická iniciativa petiční akci nekončí, nýbrž naopak rozšiřuje ji se zvláštním zaměřením na tyto a další neobyčejně znepokojivé případy porušování lidských práv a mezinárodních dohod. Kromě jiných mezi tyto případy patří i věznění brněnské pracovnice Demokratické iniciativy Evy Vidlařové.

Demokratická iniciativa přijímá dopisy obsahující podpis rozšířené petice s označením LP /lidská práva/, a to pochozípitelně i od občanů, kteří původní, nerozšířenou petici podepsali.

Rozšířená petice za osvobození vězňů svědomí bude uzavřena k 10. únoru 1989.

18. ledna 1989

/Adresy viz str. 3 - 4/

+++ PROTEST PROTI ODEBRÁNÍ CESTOVNÍCH DOKLADŮ +++.

Během druhé poloviny minulého roku byly prakticky všem zakládajícím účastníkům DI odebrány cestovní doklady. Jejich odvolání proti rozhodnutí pasových orgánů byla bezvysledná. Proto se Demokratická iniciativa rozhodla obrátit se přímo k ministru vnitra ČSSR a požádala o pomoc v této věci jak oficiální "Výbor československé veřejnosti pro lidská práva", tak neoficiální Československý helsinský výbor. Dopisy zveřejňujeme.

Vážený pane ministře,

v létě a na podzim minulého roku byly rozhodnutím příslušných oddělení pasů a víz odebrány cestovní doklady několika zakládajícím účastníkům Demokratické iniciativy /E. Mandle- rovi, B. Doležalovi, dr. Janu Stráskému, M. Litomiskému, M. Štenglovi a Janě Chržové/. Ve svém zdůvodnění se příslušné orgány MV odvolávaly na zákon č. 63/65 Sb. /§ 4, odst. 1 a 2/

s tím, že v současné době není v souladu se státními zájmy ČSSR, aby jmenovaní byli držiteli cestovního dokladu a cestovali do ciziny. Současně byl zrušen odkladný účinek odvolání podle zákona 71/67, protože vycestování do ciziny by v tomto případě údajně bylo v rozporu s ochranou vnitřního pořádku. Všichni postižení se proti rozhodnutí pasových orgánů odvolali, jejich odvolání však byla zamítnuta.

Není pochyb o tom, že vládní nařízení č. 119/69, podle něhož oddělení pasů a víz vykládají zákon č. 63/65, patří mezi ony součásti dnešního právního řádu, které by bylo třeba urychleně novelizovat a uvést tak do souladu s mezinárodně uznávanými právními normami. V současné době lze podle něho postihnout kohokoli a kdykoli /§ 1 tohoto nařízení např. umožňuje nejen odepřít vydání cestovního dokladu v případě, kdy by to bylo v rozporu s ochranou vnitřního pořádku, ale také občanovi, jehož jednání pouze nasvědčuje, že hodlá zůstat v cizině/. Paušální zdůvodnění není třeba blíže a konkrétněji dokládat a pasové orgány se o to podle naší zkušenosti ani nepokoušejí.

Ohražujeme-li se tedy proti rozhodnutí pasových orgánů, ohražujeme tím pouze své osobní zájmy, ale i zájmy všech občanů naší vlasti: každému z nich se kdykoli může přihodit to, co se stalo nám. Ohražujeme se proti porušení zásad svobody pohybu, respektovaných nyní na západě i na východě Evropy a zakotvených mj. i v dokumentech OSN o lidských a občanských právech, které přijaly za své i orgány ČSSR.

Žádáme Vás, abyste zrušil rozhodnutí Správy pasů a víz, která je Vám podřízena, nařídil přešetření celé záležitosti a zasadil se o navrácení cestovních dokladů, které nám byly Vašimi podřízenými zabaveny. Kromě toho navrhuje, abyste do té doby, než budou nevhodná a nedemokratická zákonná nařízení ohledně zabavování cestovních dokladů zrušena či novelizována, interním předpisem upravil praxi pasových orgánů v tom smyslu, aby vycházela z důsledně demokratického výkladu nynějších zákonů a právních norem a nepoužívala jejich snadno zneužitelná ustanovení. To znamená, že v případě, kdy pasové orgány zabaví cestovní doklad, měly by být nuceny důkladně a specifikovaně zdůvodnit, proč tak učinily. Za kvalifikovaný důvod lze považovat to, že s žadatelem byla v jeho zaměstnání s ohledem na jisté druhy

služebního tajemství, s nimiž přichází do styku, předem sjednáno, že po určitou dobu nebude cestovat do ciziny, nebo že proti žadateli je vedeno trestní řízení.

Doufáme, že vyhovíte naší žádosti a očekáváme Vaši odpověď.

S pozdravem

Bohumil Doležal

Emanuel Mandler

Karel Štindl

Martin Litomiský

Ilja Storoženko

Výbor čs. veřejnosti pro lidská práva
a humanitární spolupráci
k rukám předsedy prof. dr. Zd. Dienstbiera

Praha, 9. 1. 1989

Vážení pane profesore,

obracíme se na Vás jako na předsedu nově ustanoveného Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva s prosbou, aby se Vaše organizace věnovala našemu případu a podpořila naši žádost ministru vnitra ČSSR, jejíž text přikládáme. V druhé polovině tohoto roku nám byly odebrány cestovní doklady z důvodů, které spíš tušíme, než známe, protože zdůvodnění, které nám bylo sděleno, je mlhavé, obecné a nic neříkající /pro Vaši informaci přikládáme kopii jednoho z rozhodnutí a zamítnutí odvolání/. Domníváme se, že jde o porušení mezinárodně uznávaných právních norem: právo občana vlastnit cestovní doklad a cestovat do ciziny je všude v civilizovaném světě respektováno a dodržováno.

Věříme, že se Vaše organizace bude naší žádostí vážně zabývat a netrpělivě očekáváme Vaši odpověď.

S pozdravem

Bohumil Doležal

Emanuel Mandler

Dopis Československému helsinskému výboru uveřejníme z důvodů nedostatku místa v příštím čísle Zpravodaje

Podněty a připomínky pošlejte prosím na adresu:
Bohumil Doležal, Vinohradská 6, Praha 2